

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelio Ioannis I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

ERat multorum opinio eo tempore, quo Iudæi ad Ioannem miserunt legatos, Christum aut esse naturam, aut proximè nasciturum. Multæ namque prophetiæ de Christo aliquando futuræ, tunc consummari videbantur: atque hoc tempus Christi esse natiuitatis tempus ostendere. Quocirca, quia scriptum erat: *Non auferetur sceptrum de Iuda, & dux de scemore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium*, cum semper hæctenus iudices, duces, reges, ac principes habuerint Iudæi ex sua gente proprios, semper eos quoque habituros illis promissum est, vsque ad tempus quo is qui mittendus erat (nimirum Christus) nasceretur. Principatu verò Iudæorum nunc in alienam gentem translato, atque alienigenæ tradito, Iudæorum stirpi sceptrum ablatum esse, & ducem de scemore Iudæ defecisse, palam significabatur, adesse tempus quo nasciturus prænunciatus erat Christus. Hoc itaq; Iudæi considerantes, non paruam habuere suspicionem de Ioanne ipsum fore Christum. Miserunt igitur ad illum nuncios, qui eum quis esset interrogarent. Et hoc recitat Euangelium hodiernum dicens:

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & Leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum: Tu quis es?

Iudæi Christum obseruabāt & Ioannem, ne fortè alter eorum esset Christus. Miserunt igitur ad Ioannem ipsum interrogantes. Quare, inquis, non miserunt ad Christum quoque interrogantes? Respondendum, maiorem eos opinionem habuisse de Ioanne, quam de Christo. Primum quidem, quod Ioannes de parentibus esset natus clarioribus, puta de Zacharia summo sacerdote, cuius fama non erat incelebris, aded vt Ioannis natiuitas præconiūm; mox nati diuulgabatur super omnia montana Iudææ. Tanquam enim de viro præstante nati infantis celebrabatur ortus. Christi verò obscurum putabant Iudæi esse ortum, vocantes eum fabri, seu Ioseph & Mariæ filium. Galilæam denique patriam eius contemptui habebant, vt bonus ille Nathanael diceret: *A Galilæa potest aliquid boni esse?* Deindè, Ioannes austeriorem agere videbatur vitam, quam Dominus Iesus, quare Ioannem propterea æstimabant sanctiorem. Induebatur namque Ioannes veste de pilis camelorum, & zona pellicea ad lumbos, quo conformis ad Helix vestitum accedebat. Abstinebat à sicera & vino. Antrum cubile erat. Cibus locusta & mel sylvestre. Christus verò nullo præ cæteris abstinebat cibo, nec alio quàm communi utebatur vestimento. Edebat, bibebat, conuiuia intrabat peccatorum & publicanorum, quorum saluti aduenerat. Quamobrem Iudæi aduersus eum murmurabant, vocantes eum hominem voracem, potatorem vini, amicum publicanorum & peccatorum. Tribuebant igitur Ioanni sanctitatis opinionem maiorem, quam Christo. Vide etiam quod solenniores nuncios miserunt ad Ioannem, quam ad Christum Iudæi. Ad Christum namque miserunt discipulos suos cum Herodianis. Porro hic sacerdotes mittunt & Leuitas ab Hierusalem, quo simul hos nuncios doctos in-

Ad Christum
aut non mi-
serunt Iudæi.

Lucæ 1.
Lucæ 2.

Matth. 23.
Marc. 6.
Ioan. 1.

Matth. 3.
Marc. 1.
4. Reg. 1.
Luc. 1.

Matth. 22.
Matth. 9.
Ibidem.

Matth. 23.
Marc. 12.

telligas. In Hierusalem enim legis & scripturarum schola erat. Vide deinde Ioannis humilitatem, Ioannis confessionem, sinceritatem atque constantiam. Veniunt Iudæorum legati, & parati illum pro Christo recipere offerentis ei maximæ huius dignitatis opinionem. Veruntamen, quod Christus dicebat de eo, ostendit se haudquaquam arundinem vento agitatam. Nulla vacuitas in ipso fuit, sed erat in Ioanne sinceritas, idè sibi noluit, quod non erat, arrogare. Non eum mouebat ventus inanis gloriæ, qui cedros Libani quoque sæpenumèd cognoscitur deiecisse. Illis itaque, qui missi fuerant Ioannem interrogantibus: Tu quis es? vt testimonium tanquam vir constans Ioannes vel de seipso proferret, audierunt.

Matth. ii.

August.

Et confessus est & non negauit, & confessus est, quia non sum ego Christus.

Vide quia negationem Ioannis, puta quod non esset Christus, confessionem hic vocat. Sic enim reuera erat. Se enim negando Christum, Christum ipsum qui verè erat Christus, confitebatur. Vnde si Ioannes Christi sibi arrogasset nomen, si Christum se dixisset, Christum verum Dominum Iesum negasset. Voluit igitur Euangelista ostendere, quam gloriosus esset Ioannes confessor Christi, qui dum se Christum negaret, confitebatur Christum, quem (vt dixi) certè negasset, si sese Christum dixisset. Confessus itaque est, puta Christum, & non negauit. Confessus est, hoc scilicet modo: quia non sum ego Christus. Pergentes igitur legati ad aliam quæstionem, interrogant.

Et interrogauerunt eum: Quid ergo? Helias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et dixit: Non.

Sciebant ante Christi aduentum venturum esse Heliam. Quod futurum quoque est, si secundum intellexerimus aduentum, quando mundum est Christus iudicaturus vniuersum. Tunc enim duo illi Prophetae Enoch & Helias contra Antichristum prædicabunt, à quo tandem occidentur, sepulti manebunt, resurgent, & in cælum assumuntur. Hunc verò aduentum, qui erat Christi in carnem, non Helias, sed Baptista Ioannes præcessit, qui non in carne, sed in virtute ac spiritu (iuxta Christi testimonium) erat Helias. Ioannes igitur respondit, non eorum mentem videns interrogantium de persona Heliæ. Nam in mysterio Ioannes ipse erat Helias. Cui in multis erat similis Ioannes habens eandem gratiam, eandem vitam austeritatem ac rigorem. Vterque eremo vixit, vterque zona pellicea cinctus. Par quoque zelus vtrobius. Ille quomodo Achab & Iezabel arguens persecutionem passus est, ita hic Herodem & Herodiadem corripens, carcerem, mortemq; sustinuit. Est denique vterque, hic primi, ille secundi Dominici aduentus præcursor. Continuant legati suas interrogationes. Propheta es tu? Ex habitu, ex vultu, ex baptismo & prædicatione conijciebant eum ad minus Prophetam: cum multo esset quam Propheta maior. Quod Christus quoque manifestat turbæ loquens: *Quid existis in desertum videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam.* Sed Ioannes respondit: Non. Negauit se Prophetam esse officio, non negauit gratiam & virtutem Prophetæ. Propheta namque officium est, quare Propheta vocatur, de Christo futura

Malach. i.
Helias quando
aduenturus
sit.Matth. ii.
& 17.
Lucæ i.
Marc. 9.Matth. 3.
4. Reg. 1.
1. Reg. 16.
& 17.
Matth. 11.
Marc. 6.

Matth. 11.

E præ-

Officium prophetar. Ioan. 7. Meth. 3. Marc. 1. Ioan. 1. Dent. 1. Apor. 6.

prædicere, non autem præsentem Christum monstrare. At Ioannes non de venturo, sed præsentem Christo loquebatur, eidem testimonium perhibens, quod baptizaret in Spiritu sancto, quod tolleret peccata mundi, quod illius non foret dignus calciamenta soluere. Potest etiam dici Iudæos de illo Prophetam interrogasse, de quo Moses loquebatur: *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis suscitabit tibi Dominus Deus tuus.* Ipsum tãquam me audietis. Quod Ioannes intelligens, idcirco hunc se esse Prophetam negavit. In omnibus his humilitas commendatur Ioannis. Relegavit enim à se quicquid erat honoris: Christum se negavit, Heliam Prophetam se disjicitur, cuius utriusque sibi potuisset arrogare gloriam, in hoc maximè honoratus, quod spernit fugitque gloriam mundanam. Habet enim hoc ipsa gloria, quod fugientem sequitur, appetentem se fugit. Quasi erunt itaque legati, cum se Ioannes negauerat, quod non erat.

Dixerunt ergo ei: Quis ergo es, vt responsum demus ijs qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso?

Vide quomodo vrget Ioannem. Vide quamuis aliqui videantur sentire, quod legati hi propterea ad Ioannem venerint, quasi illum pellicientes, vt diceret se Christum, & quod hoc animo à Phariseis missi fuerint, vt si se fateretur Christum, recepturi illum essent pro Christo. Non tamen ex omnibus tam præcedentibus, quam sequentibus eorum verbis, id apparet. Quapropter magis videntur iniquo animo missi ad explorandum. Pharisei enim, vt reor, cum Ioanne egerunt, quomodo cum Christo. Et certè quum in Christo multa vidissent signa, non tamen crediderunt. Quomodo ergo Ioanni credidissent, qui prorsus nullum fecit signum? Putandi igitur sunt (sua cuique sua opinione) inuidia, æmulationeque Pharisei permoti, videntes turbas, ad Ioannis prædicatione Ioannisque baptismum egredi, vnde suæ æstimationis cernebat fieri iacturam. Non igitur illis baptizandi hæc nouitas, quãuis persuasibilis propter tempus, ne forte ex Deo esset, placuit: ided sciscitati sunt, an esset Christus Ioannes. Quem si se mentitus fuisset, putas Pharisei credidissent? Equidem puto, minimè, sed cum eo perindè atque cum Domino nostro Iesu Christo egerunt: agerēt. Nam si Ioanni testimonium vero Christo perhibenti non crediderunt (neque enim propter Ioannis testimonium Dominum Iesum Christum receperunt) quomodo Ioanni crederent se ipsum Christum dicenti? Respondens eis Ioannes ait:

Ysa. 40.

Ego vox clamantis in deserto. Dirigite viam Domini, sicut dixit Esaias Propheta. Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis.

Gregor.

Quasi diceret: Ego non sum verbum, sed sum vox verbi clamantis (puta in me, seu per me) in deserto. Quid clamat verbum, id est, Christus, per vocem, id est per Ioannem in deserto? Dirigite viam Domini, sicut dixit Esaias Propheta. Vera & humilis responsio Ioannis. Erat enim reuera vox verbi incarnati in ipso clamantis in deserto Iudææ, hoc est, facientis ipsum clamare: Dirigite viam Domini, &c. Quod Lucas quoque insinuat, dicens: *Et cum est verbum Domini super Ioannem Zacharia filium in deserto.*

Luc. 3.

Non

Non enim incongruè dicitur Ioannes vox verbi incarnati. Est enim verbum seu conceptus mentis, quod est ante vocem atque sine voce. Si tamen id debeat agnosci, audiri, intelligi què, necesse est præire vocem, qua fit vt intelligatur. Ita Dei Filius, Patri quidem coæternus, hoc est, verbum Patris, semper fuit. Veruntamen vt mundo quoque fieret notus, vt audiretur, vt intelligeretur à mundo, caro factum est, hoc est, quodammodo audibile aut perceptibile factum est. Cuius verbi vox præcedens Ioannes fuit Baptista, qui Christum nunciavit, monstravitque præsentem, quemadmodum Pater eius Zacharias quoque testabatur, infanti mox nato loquens: *Tu puer Prophetæ altissimi vocaberis. Præbis enim ante faciem Domini parare vias eius.* Alia est similitudo. Scimus verbum quodcumque enunciat, per vocem æquè ac per vehiculum deferri ad aures audientium, vt percipiatur. Pari modo Ioannes Christum Iudæis manifestavit, testimonium de ipso perhibens, & quantum in se fuit, cordibus auditorum illum inuehens. Ideo dicit ipse: Vt manifestetur, Christus scilicet in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans. Tertia est similitudo. Vox, vbi ad mentem hominis derulit verbum, vbi conceptum mentale loquentis intulit auribus auditoris, ipsa in nihilum veritur, peritque, verbo manente in mente audientis. Hoc modo postquam Iudæorum excitavit corda Ioannes ad recipiendum Christum, ipse à prædicatione baptismoque desijt, Christi baptismo recepto & manente. Quod satis clarè fatetur Ioannes quoque dicens: *Me oportet minui* (intellige secundum officium eius, & iuxta opinionem hominum) *illum verò*, hoc est, Christum, oportet crescere, hoc est, opinione, gloria, autoritatisque vsu oportet fieri maiorem. Eam ob rem quoque Ioannes à Christo vocatus est lucerna, quia præluxit ducens ad Christum. Lucerna namque ardet & lucet. Et idcirco vocatus est non solum lucerna, sed additur etiam ardens & lucens, quasi singulariter lucida præ cæteris, qui lucernæ dici possent. Constat autem lucernam in nocte præstare illuminationem. Siquidem die adveniente à sole illuminatur terra clarius, quam à lucerna. Imò sol ita suo exuperat lumine lucernam, vt lucernæ lux non sentiat, sed sit frustra. Videte cuiusmodi fuerit lucerna Ioannes, lucens nobis nimirum, hoc est, invitans nos ad penitentiam. Quicquid enim in omni eius vita inspexeris, nonne hoc ad penitentiam, nonne ad mundi nos contemptum inuitat? Vides vestimentum hispidum ac pilosum? penitentiam, & gloriam monstrat. Prædicat cibum eius & potus delictis abstinendum. Clamat desertum quoque nihil pendendos plausus hominum. Denique fauores regum non querendos, nec pro iustitia metuendas principum minas, carcer eius probat. Est igitur verè Ioannes vox clamantis in deserto, qui in vita, in conuersatione, in moribus, & in prædicatione non aliud docet, quam dirigere viam Domini, hoc est, idoneam facere viam, qua Christus ad cor hominis veniat, hominemque possideat. Vide autem quam dissimulanter indicat Evangelista, quod non animo sincero hæc omnia interrogarint. Dicit enim: Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis. Hi enim semper gloriæ inuidebant alienæ. Propterea igitur rursus obijciunt legati.

Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei: Quid ergo baptizas,

F 2 si tu

Ioannes què
benè vox di-
catur.

Ioan. 1.

Luc. 1.

Ioan. 1.

Ioan. 3.

Ioan. 5.

Lucerna cuiusmodi fuerit Ioannes.

Math. 3.

si tu non es Christus, neque Helias, neque Propheta?

Math. 3.
Baptismum
Ioannis da-
tum fuisse
non in remis-
sionem pec-
catorum sed
in signum pe-
nitentia.

Quasi dicerent: Quid tu hac nouitate vteris, aut quomodo tibi vendicas autoritatem hanc vt baptizes, baptismumq; prædices in remissionem peccatorum? Hic intelligendum est baptismum Ioannis non operari remissionem peccatorum, sed eius baptismum receptum in penitentiam, seu in signum penitentia, quæ penitentia operabatur remissionem peccatorum. Homines enim pii, qui ad prædicationem venerunt Ioannis, ab eodem ad penitentiam retroactæ malæ vitæ instituebantur, vnde compuncti in signum, quod peniterent, atque inter penitentes se constituerent, baptismum recipiebant penitentis, hoc est, quo penitentiam profitebantur. Itaque non ex virtute baptismi Ioannis, sed ex penitentia hi, qui baptizabantur, remissionem obtinuerunt peccatorum, aut saltem ad minus sese faciebant dignos ad receptionem baptismi Christi, qui plenè à cunctis mundabat delictis. Quocirca Ioannes de se humiliter vbique sentiens & loquens.

Respondit eis dicens: Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum sterit, quem vos nescitis.

Ego corpora vestra aqua lauo, nihil amplius vobis donans, quam minister eius, qui vos intus lauabit atque mundabit Spiritu sancto, donans vobis omnia delicta. Ego baptizo vos, aqua, externum ministerium ego foris impleo. Medius autem vestrum sterit, quem vos nescitis, hoc est, inter vos est, quamuis eum non cognoscatis, qui vos baptizat in spiritu, hoc est, qui vos lauat ab omnibus delictis, sicut paulo post sequitur. *Qui misit me baptizare inquit Ioannes, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum sanctum descendentem & manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi & testimonium perhibui quia hic est Filius Dei.*

Ioan. 1.

Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus vt soluam eius corrigiam calceamenti, hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem vbi erat Ioannes baptizans.

Luc. 7.
Math. 11.

Hic est, inquit, qui post me venturus est, qui prædicabit, qui baptizabit, qui sese mundo ostendet in virtutibus & miraculis post me. Breui quidem tempore post me ex matre natus est, sed ante me factus est, id est, mihi prælatus est, superior atque dignior me est, quia prior me erat: vt pote Patri coæternus. Videtis filij, quomodo vbique se humiliat Ioannes. Et nos docet humiliare nos. Est Ioannes humilis, sed sanctus, sed magnus coram Domino: in d quo maior, Christo teste, nemo surrexit. Quam humiles nos oportet esse peccatores. Docet autem nos Domini præcurfor Ioannes vt si quippiam in nobis appareat commendabile, hoc lateat oculos nostros, quos in defectus nostros lustrandos debemus conuertere. Explorare nos conuenit curiositate pia alienam sanctitatem, alienam perfectionem, alienaque opera bona magnificare, nihil de nostris iactare, sed vilipendere. At si quid etiam alij in nobis laudant, non debemus credere. Si laudamur, alienæ id debemus humilitati ascribere atque errori, falli quoque eos putare in æstimatione sua, circa nos maiora melioraque, quam oportet, de nobis senti-

entes

entes. In omnibus itaq; vilis sit æstimatio nobis de nobis, quo semper, iuxta Christi monita, non solum à Ioanne, verum etiam à Christo discamus esse mites & humiles corde, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Quid verbum Dei in deserto clamauerit.

Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini, Ioannis I. Miserant Iudæi ad Ioannem Leuitas & sacerdotes, qui illum, quis esset, interrogarent, suspicionem habentes, ne fortè esset Christus aut Propheta ille magnus, quem Moses suscitandum prædixerat, & perindè ac se audiendum monuerat. Multifariam itaque Ioanne interrogato, hoc solum didicerunt Iudæi, quod fatebatur Ioannes vocem esse se clamantis in deserto. Cuius vocem? Verbi Dei, Filij Dei, cuius erat & Angelus, hoc est, nuncius & præcursor. Clamabat itaque verbum Dei per Ioannem, clamabat quoque per seipsum.

Vultis scire quid verbum Dei clamauit? Clamauit primo vt non diligamus mundum, neq; opera mundi. *Quisquis enim (inquit) non renunciat omnibus, que possidet, non potest meus esse discipulus.* Quot fuerunt tunc, qui audierunt hanc vocem auribus corporeis, non tamen audierunt aure cordis. Amici certè huius mundi ad hanc vocem obsurdierunt. Legimus iuuenem venisse ad Christum, interrogantemq; quid facto opus esset, quo ad vitam ingredi posset æternam, Christus ei respondit, quod seruaret Dei mandata. Verum cum hic à iuuentute sua diceret se fecisse hæc omnia, audiuit à Christo: *Vnum tibi adhuc deest, vade & vende omnia, que habes & da pauperibus. & sequere me.* Hanc vocem iuuenis audiens tristis abcessit: multas enim habuit possessiones, à quibus ægrè potuit auelli. Quis ergo audiuit hanc vocem? Audierunt Apostoli, dicentes: *Eccc nos reliquimus omnia, & sequi sumus te.* Audierunt primitiæ credentium in Christum post diem Pentecostes, de quibus scribitur, multitudini credentium fuisse cor vnum & animam vnam in Domino. Quorquot agros & prædia habebant, venditis illis, precium ad pedes offerebant Apostolorum. Nec quisquam (quomodo scriptum est) aliquid suum dicebat, sed erant illis omnia communia. Audierunt hanc vocem tempore Marci Euangelistæ, & temporibus sequentibus multa milia colentium Deum, qui in desertis Alexandria, qui in Aegypto, qui in Thebaide atque Nitria à se mundo abdicato, suarum sese alebant manuum laboribus. Nec setantum, sed & egenos reficiebant. Canebant hymnos Deo antelucanos: Macerabant ieiunio ac vigilijs corpora sua. Inter quos Antonius, Hilariion, Pachomius, alijq; cum grege monachorum in numero præcipui emicabant. Audierunt hanc vocem Benedictus, Bruno, Bernardus, Franciscus, Dominicus, alijque complures, qui non contra Euangelium, vt hæretici somniant, sed propter Euangelium, hoc est, vt iuxta Euangelium, & iuxta Christi vocem, iuxta eiusdem consilium ac beneplacitum viuerent, paupertatem diligentes. Et quia consilio sapientissimo credidisse se inuenerunt, alios quoque huius participes fore sapientiæ optauerunt. Quapropter alumnos suos omnes, vt sine proprio apostolico more viuerent, statuerunt. Inter hos vos quoque filij omnes, quotquot estis monachi, Christum au-

E 3; distis.

Deut. 18.

Quid verbum Dei clamauerit.

1.

Lucæ 14.

Math. 9.

Marc. 10.

Lucæ 14.

Math. 9.

Vocem hanc

quoniam au-

dierunt.

Acto. 4.

Præcorum

monacho-

rum vita qua-

lis fuerat.